



Država blagostanja – Principi i vrijednosti

SOCIJALNA POLITIKA

I GODINA

Država blagostanja

- ▶ Osnovna ideja koncepcije o državi blagostanja, jeste preraspodjela nacionalnog dohotka u korist onih koji nemaju dovoljno sredstava za život, tj. siromašnih. Na taj način se postižu dva efekta: socijalni mir i princip socijalne pravde.
- ▶ T.H.Maršal smatra da se razvoj građanske države odvijao u tri faze: prva faza XVIII vijek u kojem nastaju *građanska prava*, potom XIX vijek u kojem su stečena *politička prava* i na kraju XX vijek u kojem su izborena *socijalna prava* (E.Gidens, 2006:339).

Država blagostanja

- ▶ Koncept države blagostanja je široko prihvaćen pogotovo među državama Zapadne Evrope, mada treba naglasiti da je svaka država ovaj koncept razvijala u skladu sa svojim kulturnim, političkim, ekonomskim, socijalnim i drugim posebnostima.
- ▶ Ključna razlika između različitih modela države blagostanja jeste u opsegu socijalnih davanja. Tačnije, u odnosu na obim stanovništva kojem su socijalne usluge dostupne, možemo uopšteno razlikovati dva modela: **model univerzalnih beneficija** i **beneficije zasnovane na materijalom stanju pojedinca**.

Država blagostanja

- ▶ Prema prvom modelu, pravo na socijalne usluge imaju svi kojima su te usluge neophodne, bez obzira na ekonomski, politički i bilo koji drugi status.
- ▶ Drugi model, veliki broj država blagostanja forsira beneficije koje su dostupne samo na osnovu materijalnog stanja pojedinca, koje se naravno mora provjeriti, kako bi se ljudi kvalifikovali za socijalna davanja (E. Gidens, 2006:337).
- ▶ Naravno, suprotnosti ova dva modela nastaju kao posledica dva različita pristupa koja su prisutna u državama blagostanja, rezidualističkom i institucionalnom (E. Gidens, 2006:337).

Država blagostanja

- ▶ PRIMJER: Njemačka: „država ne bi trebalo da se bavi samo zaštitom ličnosti i imovine svojih državljanja, već bi trebalo da uloži napor da promoviše njihovo blagostanja, model u kojem će određene pozitivne akcije biti preduzete kako bi se intervenisalo u njihovom interesu“ (Cohn et al., 1894).
- ▶ PRIMJER: Velika Britanija: „država blagostanja je svjesno uvedena kao pokušaj da se obezbjeđivanje socijalnih usluga uspostavi na nešto drugačijim osnovama“ (Brigs, 1961). Beveridžov izvještaj se odnosio na 5 džinova: siromaštvo, lijenost, neznanje, bespolicu i bolest (Beverige, 1942).

FAKTORI RAZVOJA

- ▶ Spoljašnji uticaji. Države blagostanja se ne mogu posmatrati izolovano. Socijalne i ekonomske okolnosti u jednoj državi povezane su sa prilikama u drugim državama (Spiker, 2013).
- ▶ Unutrašnji uticaji. Klasa, rod, rasa, nacija, etnicitet, starost, struktura porodice, broj djece, broj starih ljudi, itd.
- ▶ Crni labudovi. Politika se odvija na mahove – proces *isprekidanih ekvilibririjuma* (Sabatier, 1999). Događaji i prilike koji mogu oblikovati državu blagostanja su često vanredni: ratovi, prirodne nepogode, ekonomske krize, hiperinflacija, itd. (Spiker, 2013).

Modeli društvene redistribucije blagostanja

- ▶ Vilenski i Lebo. Rezidualni i institucionalni model.
- ▶ Ričard Titmus. Rezidualni, institucionalno-redistributivni i industrijski model.
- ▶ Esping Andersen. Liberalni, korporativistički i socijaldemokratski.
- ▶ J. Palme. „Institucionalni“, „rezidualni“, „zasluge u radu“, „građanstvo“.
- ▶ Suštinski problem sa navednim modelima ogleda se u tome da oni pretpostavljaju veze koje mogu ali i ne moraju da odražavaju način funkcionisanja u praksi (Spiker, 2013).

Režimi blagostanja

- ▶ Lajbfild:
- ▶ Skandinavski. Danska, Norveška, Švedska, Finska, Island, poslednjih godina Holandija.
- ▶ Bizmarkovski. Njemačka, Austrija.
- ▶ Anglosaksonski. Velika Britanija, SAD, Irska, Novi Zeland.
- ▶ Latinski (Mediterranski). Italija, Španija, Portugalija, Grčka.

Obrasci u razvoju

- ▶ Teorija konvergencije. Zajednički problemi i zajednički pristupi.
- ▶ Zajedničke metode i zajedničke politike.
- ▶ Faze u razvoju:
 - ▶ 1. Eksperimentisanje;
 - ▶ 2. Konsolidacija;
 - ▶ 3. Ekspanzija;
 - ▶ 4. Redefinisanje.

Objašnjenja razvoja

- ▶ 1. Ameliorizam.
- ▶ 2. Istoricismizam.
- ▶ 3. Funkcionalizam.
- ▶ 4. Teorija sukoba.
- ▶ 5. Institucionalni pristupi.
- ▶ 6. Dekonstrukcija razvoja.

Principi i vrijednosti

- ▶ Vrijednostima se ukazuje na načine na koje nešto treba učiniti.
- ▶ Principi oblikuju administrativnu praksu.
- ▶ Vrijednosti relevantne za socijalnu politiku: blagostanje, uzajamnost, solidarnost, jednakost, sloboda, socijalna pravda, demokratija, itd.
- ▶ Diskusije o pitanjima slobode, prava, jednakosti, pravde vrlo su česte i uvijek aktuelne, samim tim nije jednostavno predstaviti sistematično sve vrijednosti i principe koji utiču na socijalnu politiku.

Političke ideologije

- ▶ Politički stavovi se obično identifikuju u spektru od „ekstremne desnice“ do krajnje „ljevice“ (Spiker, 2013)
- ▶ Marksisti.
- ▶ Socijalizam.
- ▶ Socijaldemokratsko stanovište.
- ▶ Liberalna koncepcija.
- ▶ Konvervativizam.
- ▶ Hrišćanska demokratija.

Ljevica vs. Desnica (Spiker, 2013)

Ljevica	Desnica
Za društvenu redistribuciju blagostanja	Protiv društvene redistribucije blagostanja
Za javne usluge	Protiv javnih usluga
Kolektivisti	Individualisti
Zalažu se za insitucionalni model redistribucije	Zalažu se za rezidualni model redistribucije

Ideologija i socijalna pomoć

- ▶ „Ideologije“- obrasci razmišljanja unutar generalnog diskursa.
- ▶ Prema svojoj prirodi, materijalna (socijalna) pomoć treba da ostvari dvije osnovne funkcije:
 - ▶ 1.izbjeći krajnje stanje materijalne oskudice
 - ▶ 2.spriječiti marginalizaciju ili socijalnu isključenost
 - ▶ **Razlikovanje opšte socijalne pomoći i socijalne pomoći u specifičnim okolnostima**
- ▶ Prema Goug-u i saradnicima, sve programe socijalne pomoći je moguće razvrstati u tri kategorije:
 - ▶ 1.opšta socijalna pomoć
 - ▶ 2.kategorijalna socijalna pomoć
 - ▶ 3.vezana socijalna pomoć

Ideologije

- ▶ Problemi predstavljanja politika u dvije dimenzije. Primjeri:
- ▶ Feminizam (liberalni, radikalni, kulturni, postmoderni feminizam).
- ▶ Pokreti „zelenih“.
- ▶ **Politički centar.**
- ▶ Džordž i Vajlding – „nevoljni kolektivizam“.
- ▶ Da li je neka socijalna politika uspješna ili nije? Odgovor: uspješna je ako daje rezultate u sferi društvenog blagostanja.